

Metody, techniki i narzędzia badawcze

W pedagogice istnieje duża swoboda w klasyfikowaniu metod, technik i narzędzi badawczych. W literaturze metodologicznej S. Nowak za metodę badań empirycznych rozumie „[...] określony, powtarzalny sposób uzyskiwania pewnego typu informacji o rzeczywistości, niezbędnych do rozwiązania określonego typu problemu badawczego, szukanie odpowiedzi na pytanie określonego rodzaju przez szeroko przyjmowaną obserwację rzeczywistości„[\[1\]](#).

Według M. Łobockiego metody są zazwyczaj „[...] pewnym ogólnym systemem reguł, dotyczących organizowania określonej działalności badawczej, tj. szeregu operacji poznawczych i praktycznych, kolejności ich zastosowania, jak również specjalnych środków i działań skierowanych z góry na założony cel badawczy”[\[2\]](#).

Rozumienia techniki badań, która obejmuje znacznie bardziej szczegółowe czynności praktyczne, często nie da się jednoznacznie ustalić. Studiując literaturę metodologiczną, doszukałam się niejednoznacznych stwierdzeń dotyczących klasyfikacji metody i techniki badawczej. M. Łobocki twierdzi również, że metody i techniki badawcze w żaden sposób się nie wykluczają, a często uzupełniają się.[\[3\]](#)

Odmienne podejście do rozumienia technik wykazuje W. Zaczyński, który twierdzi, że techniką badawczą powinno się nazywać poszczególne odmiany określonych metod badawczych. [\[4\]](#)

Trudno jest dokonać jednoznacznej klasyfikacji metod i technik badawczych, wśród polskich metodologów nie ma w tym względzie zgodnych spostrzeżeń.

Z metodą i techniką badań empirycznych ściśle związany jest narzędnictwo badawcze. W literaturze metodologicznej przez

narzędzie badawcze rozumie się przedmiot, który ma posłużyć do realizacji wybranej techniki badawczej.[\[5\]](#)

Rodzaj zastosowanego narzędzia badawczego musi być warunkowany wcześniejszym doбором odpowiedniej metody i techniki badawczej.

W badaniach pedagogicznych istnieje dowolność w wykorzystywaniu metod i technik badawczych. Przeprowadzając własne badania posłużyłam się metodą sondażu diagnostycznego oraz badaniem dokumentów.

Metoda sondażu diagnostycznego jest „[...] sposobem gromadzenia wiedzy o atrybutach strukturalnych i funkcjonalnych oraz dynamice zjawisk społecznych, opiniach i poglądach wybranych zbiorowości, nasilaniu się i kierunkach rozwoju określonych zjawisk i wszelkich innych zjawiskach instytucjonalnie nie zlokalizowanych – posiadających znaczenie wychowawcze – w oparciu o specjalnie dobraną grupę reprezentującą populację generalną, w której badane zjawisko występuje.”[\[6\]](#)

Do metody sondażu diagnostycznego wykorzystałam technikę badania ankietowego, narzędziem badawczym stał się kwestionariusz ankiety. Analizując definicję pojęcia „ankieta” powołałam się na słowa Tadeusza Pilcha, który określa ją jako „[...] technikę gromadzenia informacji, polegającą na wypełnianiu najczęściej samodzielnie przez badanego specjalnych kwestionariuszy na o wysokim stopniu standaryzacji w obecności lub częściej bez obecności ankietera.”[\[7\]](#)

Metodę sondażu diagnostycznego wybrałam także do wykorzystania techniki wywiadu, który jest rozmową badającego z respondentem lub respondentami w oparciu o przygotowany wcześniej kwestionariusz ankiety (stanowi on narzędzie badawcze w mojej pracy). Według T. Pilcha wywiad uważany jest za jedną z najczęściej występujących technik w badaniach, czyli stanowi jedną z technik sondażu diagnostycznego.[\[8\]](#)

Za pomocą wywiadu można zbierać informacje podobne jak w

ankiecie, jednak jego przewaga skupia się na bezpośrednim kontakcie z badaną osobą. Dzięki temu, stworzyć można przyjazną atmosferę, która skłania badanego do udzielania bardziej szczerych odpowiedzi.

W badaniach wykorzystałam wywiad zbiorowy, który polega na rozmowie badacza z określoną grupą respondentów, którzy powinni charakteryzować się określoną jednorodnością (w moim przypadku były to dzieci w wieku przedszkolnym). [\[9\]](#)

Rozmowa z respondentami miała formę wywiadu ukierunkowanego według wcześniej przygotowanego kwestionariusza wywiadu.

Trzecia metoda badawcza, jaką wykorzystałam w pracy, to badanie dokumentów i materiałów. Służy ona przede wszystkim do gromadzenia wstępnych, opisowych oraz ilościowych informacji o badanej instytucji lub zjawisku wychowawczym. Może dotyczyć także poznawania biografii jednostek i opinii, jaka wyrażona może zostać w dokumentach. Występuje ona u takich metodologów, jak: T. Pilch [\[10\]](#), M. Łobocki [\[11\]](#) czy chociażby T. Nowacki [\[12\]](#).

[\[1\]](#) S. Nowak, *Metodologia badań socjologicznych*. Warszawa 1970, PWN, s. 237.

[\[2\]](#) M. Łobocki, op. cit., s. 115.

[\[3\]](#) tamże.

[\[4\]](#) W. Zaczyński, op. cit., s. 17.

[\[5\]](#) M. Łobocki, op. cit., s.28.

[\[6\]](#) T. Pilch, T. Bauman, *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*. Warszawa 2001, Wyd. Akademickie „Żak”, s. 80.

[\[7\]](#) tamże, s. 96.

[8] tamże, s. 125.

[9] K. Żegnałek, *Metadologia dla autorów prac licencjackich i magisterskich z pedagogiki*. Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP. Warszawa 2010, s.125.

[10] T. Pilch *Zasady...*, op. cit.

[11] M. Łobocki *Zarys.*, op. cit.

[12] T. Nowacki, *Metadologia...*, op.cit.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.